

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

Warszawa, *18 maja 2011*

Irena LIPOWICZ

RPO-675127-IV-II/ST

00-090 Warszawa Tel. centr. 22 551 77 00
Al. Solidarności 77 f'a\ 22 827 64 53

Pan Krzysztof Kwiatkowski

Minister Sprawiedliwości

Szanowny Panie Ministrze,

W dniu 16 maja br. w Biurze Rzecznika Praw Obywatelskich odbyło się spotkanie Zastępcy Rzecznika Praw Obywatelskich ze Społeczną Radą ds. Alternatywnych Metod Rozwiązywania Konfliktów i Sporów przy Ministrze Sprawiedliwości. W trakcie tego spotkania został poruszony m. in. problem wynagrodzenia mediatorów w sprawach cywilnych niemajątkowych w sytuacji, gdy mediacja jest prowadzona na skutek skierowania przez sąd.

Wstępna analiza przepisów prawa obowiązujących w powyższym zakresie uzasadnia ich krytyczną ocenę. Istotne wątpliwości budzi w szczególności deficyt oraz nieadekwatność na poziomie ustawy wytycznych dotyczących treści rozporządzenia regulującego materię wynagrodzenia mediatorów.

Wysokość wynagrodzenia mediatorów w sprawach cywilnych została określona przepisami rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 30 listopada 2005 r. w sprawie wysokości wynagrodzenia i podlegających zwrotowi wydatków mediatora w

postępowaniu cywilnym (Dz. U. Nr 239, poz. 2018). Wskazane rozporządzenie zostało wydane na podstawie upoważnienia ustawowego zawartego w art. 98¹ § 4 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43. poz. 296 ze zm.). Zgodnie z treścią tego upoważnienia Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, wysokość wynagrodzenia mediatora za prowadzenie postępowania mediacyjnego wszczętego na podstawie skierowania sądu i wydatki mediatora podlegające zwrotowi, biorąc pod uwagę rodzaj sprawy i wartość przedmiotu sporu oraz niezbędne wydatki związane z prowadzeniem mediacji.

Treść wymienionego upoważnienia ustawowego uprawniała w związku z tym Ministra Sprawiedliwości do uregulowania w rozporządzeniu materii wysokości wynagrodzenia mediatorów oraz materii wydatków mediatora podlegających zwrotowi. Regulując materię wynagrodzenia mediatora Minister Sprawiedliwości powinien brać pod uwagę rodzaj sprawy i wartość przedmiotu sporu. Jednakże, co jest oczywiste, w sprawach o prawa niemajątkowe, kryterium wartości przedmiotu sporu nie jest kryterium adekwatnym z punktu widzenia ustalenia wysokości wynagrodzenia mediatora. W tej sytuacji w tego typu sprawach jedyną wskazówką do podjęcia decyzji normodawczej dotyczącej treści rozporządzenia w zakresie wynagrodzenia mediatorów stanowi rodzaj sprawy.

W świetle powyższego ustalana w rozporządzeniu wysokość wynagrodzenia mediatora pozostaje w całkowitym oderwaniu od nakładu jego pracy. Ten jakże istotny z punktu widzenia ustalenia wysokości każdego wynagrodzenia element (zakładający ekwiwalentność świadczenia finansowego do poniesionych wysiłków i starań) nie może być bowiem, właśnie z uwagi na treść upoważnienia ustawowego, brany pod uwagę w

procesie stanowienia prawa. Stawia to pod znakiem zapytania w tym zakresie adekwatność treści upoważnienia ustawowego do zakładanego celu regulacji, jakim było ustalenie wysokości wynagrodzenia mediatora.

W orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego (m. in. . wyrok z dnia 28 listopada 2005 r., sygn. akt K 22/05, OTK z 2005 r.. Nr 10/A, poz. 188) zwraca się uwagę, że upoważnienie ustawowe powinno mieć charakter szczegółowy nie tylko pod względem podmiotowym i przedmiotowym, lecz także pod względem treściowym. Powinno więc określać także wytyczne dotyczące treści aktu wykonawczego. Szczegółowe wytyczne mają bowiem za zadanie zapewnić ścisły związek rozporządzenia wykonawczego z ustawą. W rezultacie ustawodawca musi zamieścić w ustawie wskazówki co do kierunku merytorycznych rozwiązań, które mają się znaleźć w rozporządzeniu.

Można mieć wątpliwości, czy ów standard w zakresie wytycznych wynikający z treści art. 92 ust. 1 Konstytucji RP został spełniony przez art. 98¹ § 4 k. p. c. w zakresie, w jakim przepis ten zawiera upoważnienie do określenia w rozporządzeniu wysokości wynagrodzenia mediatora w sprawach o charakterze niemajątkowym. Wytyczna w postaci „rodzaju sprawy” ma bowiem w kontekście materii regulowanej w rozporządzeniu (wynagrodzenia) charakter tak ogólny i luźno związany z przedmiotem tej regulacji, iż trudno uznać, że nosi ona cechy szczegółowych wytycznych.

W związku z poczynionymi powyżej uwagami, stosownie do art. 16 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2001 r. Nr 14, poz. 147 ze zm.) zwracam się do Pana Ministra o zajęcie stanowiska w tej sprawie.

Łączę wyrazy szacunku
Irena Lipow.